

МАШЛЯКЕВИЧ
Аліна Олександрівна

УДК 330.322.16

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

INVESTMENT POLITICS OF SUPPORT OF DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IS ON THE MODERN STAGE IN ECONOMY OF UKRAINE

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки
підприємства, Харківський
національний автомобільно-
дорожній університет

У статті проаналізовано сучасний стан економіки України, яка потребує розробки інвестиційної політики з урахуванням особливостей трансформації виробничих відносин, які можуть бути одержані під час дослідження сутності взаємозв'язку інвестицій та економічного зростання. Також розглянуто законодавчу базу прийняту державним органом з інвестиційної діяльності в Україні і розроблені мною рекомендації щодо удосконалення інвестиційної політики.

В статье проанализировано современное экономическое состояние Украины, где необходима разработка инвестиционной политики с учетом особенностей трансформации производственных отношений, которые мы можем получить во время исследования сущности взаимосвязи инвестиций и экономического развития. Также рассмотрено законодательную базу, принятую государственным органом, отвечающим за инвестиционную деятельность в Украине и разработаны мной рекомендации по усовершенствованию инвестиционной политики.

The modern state of economy of Ukraine, which needs development of investment policy taking into account features transformations of production relations, which can be the essences of intercommunication of investments and economy growing got during research, is analysed in the article. A legislative base is also considered accepted a public organ from investment activity in Ukraine and recommendations are developed by me in relation to the improvement of investment policy.

Ключові слова: інвестиційна політика, державна підтримка розвитку підприємств, законодавчі акти щодо інноваційного інвестування

Ключевые слова: инвестиционная политика, государственная поддержка развития предприятий, законодательные акты по инновационному инвестированию

Keywords: investment politics, state support of development of enterprises, legislative acts, is in relation to the innovative investing

ВСТУП

Багато років підряд ми маємо можливість спостерігати падіння обсягів виробництва в Україні, що свідчить про відсутність стратегії в розробці цільових орієнтирів в державі стосовно напрямів розвитку останньої на сучасному етапі економіки України, який супроводжується кризовими явищами на фоні процесів глобалізації. Економічне зростання не є стійким з причини відсутності інвестиційної політики, що призводить до хаотичного перерозподілу ресурсів та до нехтування сучасними світовими тенденціями розвитку галузей-лідерів. Станом на сьогодні значна частина національного виробництва складається з видобування та первинної переробки сировинних матеріалів, в той час як державна підтримка наукомістких підприємств, сфери послуг та виробництва інформаційного продукту не є пріоритетом економічної політики. Дотримання такого підходу призводить лише до подальшої деградації структури національного виробництва. Тому дуже важливою є розробка інвестиційної політики з урахуванням особливостей трансформації виробничих відносин, які можуть бути

одержані під час дослідження сутності взаємозв'язку інвестицій та економічного зростання.

МЕТА РОБОТИ полягає в аналізі сучасної загальної стратегії розвитку України та доцільності формування державної інвестиційної стратегії, основною метою якої повинно бути досягнення стійкого зростання та розвитку економіки країни.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інформаційну базу наукового дослідження становлять наукові праці вчених, ресурси Internet, нормативно-правові акти, документи та Закони України у сфері розвитку інвестиційної діяльності. В дослідженні застосовувались теоретичний метод аналізу даних, метод формалізації даних та метод порівняння.

РЕЗУЛЬТАТИ

В господарчому житті суспільства відбуваються позитивні зміни під впливом досвіду та традицій ведення бізнесу в країнах – світових лідерах, що визначається контактами з іноземними бізнес-структурами і інститутами управління іноземних

держав. Позитивна динаміка проявляється в формуванні нової культури господарювання.

Негативним моментом є відсутність бажання, а часто і невміння власників фінансових, матеріальних, інформаційних і трудових ресурсів управляти виробництвом та організувати його. Незважаючи на наявність значної кількості інвестиційних ресурсів в масштабах всієї економіки, виробництво відчуває значні труднощі в пошуку засобів розвитку, що посилюється малоефективним механізмом перерозподілу ресурсів на рівні всієї економіки.

В цих умовах виникає серйозний сумнів про однозначність економічного зростання в даний час. Теперішня економічна динаміка потребує розробки інвестиційної політики з урахуванням особливостей трансформації виробничих відносин, які можуть бути одержані під час дослідження сутності взаємозв'язку інвестицій та економічного зростання.

У зв'язку з необхідністю розробки загальної стратегії розвитку України доцільно формування державної інвестиційної стратегії, основною метою якої повинно бути досягнення стійкого зростання та розвитку[1].

Тому я провела аналіз та системний огляд роботи державного органу з інвестиційної діяльності в Україні, який розробив низку законів щодо інвестиційної діяльності у промисловості. І надала рекомендації щодо вдосконалення державного регулювання реального інвестування як засобу реіндустріалізації економіки України.

Інституційні засади інвестиційної діяльності складаються із сукупності основоположних правил та впорядкованого набору інститутів, що встановлюють правила координації інвестиційної діяльності господарюючих суб'єктів[2].

Інвестиції у промисловість являють собою вкладення грошових, майнових та інтелектуальних цінностей у проектування і будівництво підприємств, закупівлю обладнання, технологічну модернізацію та оновлення продукції. Інвестиціям у промисловість притаманні наступні основні особливості:

- спрямованість на перспективні завдання щодо зростання національного багатства, формування експортного потенціалу, створення робочих місць;
- висока питома вага будівельних робіт і обладнання у складі інвестицій;
- висока наукоємність та інноваційність, зумовлені необхідністю придбання або створення нематеріальних активів в рамках інвестиційних проектів.

Світовий ринок інвестицій у промисловості характеризується пріоритетним інвестуванням реіндустріалізації та інноваційних процесів[3]. Інвестиційна діяльність на більшості підприємств України обмежується аварійними і поточними ремонтами та імпортом окремих одиниць обладнання. Незалежні рейтингові агентства вважають інвестиційний клімат в Україні незадовільним.

Для системного аналізу інституційного середовища інвестиційної діяльності у промисловості законодавчі акти у цій сфері розділені на наступні групи:

- базовий закон про інвестиційну діяльність;

- закони щодо іноземного інвестування;
- законодавство щодо створення інвестиційно-орієнтованих підприємств;
- законодавство щодо фіскального регулювання інвестиційної діяльності;
- законодавство, що регулює фінансове забезпечення інвестиційних процесів;
- законодавство щодо стимулювання інвестиційної діяльності;
- законодавчі акти щодо інноваційного інвестування;
- законодавство щодо взаємозв'язку інвестування та приватизації;
- законодавство щодо управління та організації інвестиційної діяльності;
- законодавство щодо приватно-державного партнерства та форм міжнародної взаємодії в інвестиційній сфері.

Розвиток інвестування промисловості залежить від законодавчого регулювання об'єднання підприємств. ГК України встановлює правові основи діяльності об'єднань підприємств (асоціацій, корпорацій, концернів, консорціумів і ін.).

Базовим законом, що регулює інвестиційну діяльність в Україні, є Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ, який гарантує захист прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності, встановлює загальні умови та порядок державного регулювання інвестиційної діяльності.

Інвестиційна активність у промисловості залежить від податкової системи[4]. Реформа податкової системи має продовжуватися в напрямку фіскального стимулювання, що сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів на підприємствах.

Важливим елементом інституційного середовища інвестиційної діяльності є законодавство щодо фінансового забезпечення інвестицій. Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає джерела фінансування інвестицій, форми їх стимулювання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Також запроваджується програмно-цільовий підхід до регулювання інвестиційної діяльності. Постанова КМУ від 02.02.2011 р. № 389 «Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні» спрямована на мотивацію реальних інвестицій та інвестиційного кредитування. Розпорядження КМУ від 29.09.2010 р., № 1900 «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011-2015 роки» передбачає стимулювання приватних інвестицій у реальному секторі. Постанова КМУ від 27.02.2013 р. № 187 «Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки» містить заходи щодо покращення інвестиційного клімату і модернізації промисловості. Постанова КМУ від 12.09.2011 р. № 1130 «Про затвердження Державної програми розвитку внутрішнього виробництва» передбачає інноваційний розвиток космічної та авіабудівної галузей, металургії, хімічної та легкої промисловості. Розпорядження КМУ від 17.07.2013 р. № 603-р «Про схвалення Концепції Загально-

державної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року» передбачає створення науково-інноваційно-виробничих кластерів на базі комерціалізації власних наукових розробок. Інституційні засади кластерної моделі розвитку економіки закладені у проектах «Концепції створення кластерів в Україні» і «Національної стратегії формування та розвитку транскордонних кластерів», проте документи ці поки що не прийняті. Недоліком діяльності з програмування інвестиційного розвитку у промисловості є неузгодженість програм, відсутність відповідальності за їх виконання, внаслідок змін у системі державного управління, розпорошення ресурсів між багатьма програмами. [5].

Дуже велике значення має ще й те, що в рамках українського законодавства приділено увагу формам приватно-державного партнерства та міжнародної взаємодії в інвестиційній сфері. Прикладом такої взаємодії в інвестиційній сфері є Рамкова угода між Україною та Європейським інвестиційним банком (ЄІБ), яка набула чинності ще 8.04. 2006 р. Угода сприяє наданню Україні кредитів для реалізації інвестиційних проектів[5].

Але беручи до уваги всі зусилля держави, все ж таки недосконалість інституційних засад інвестування в Україні опосередковано засвідчують рейтинги інвестиційного клімату. Україна представлена у наступних рейтингах інвестиційної привабливості: Глобальний індекс конкурентоспроможності; Індекс «Doing Business»; Fitch Ratings; Рейтинг «Moody's Investor Services»; Індекс інвестиційної привабливості; Індекс сприйняття корупції; Глобальний барометр корупції; Звіт про конкурентоспроможність регіонів України; Індекс економічної свободи.

В рамках глобального індексу конкурентоспроможності у 2014 р. відзначені фактори, що знижують інвестиційну привабливість України: ситуація із захистом права власності (143 місце із 148), адміністративний тиск на бізнес (137 місце), втрата незалежності судової системи (139 місце), фаворитизм в управлінні (133 місце), ефективність системи вирішення суперечок (144 місце)[6]. За іншими рейтингами Україна займає приблизно такі ж місця, що не є хорошим показником економічного стану нашої країни.

ВИСНОВКИ

Після проведення цього аналізу можна зробити такі висновки, що державна інвестиційна стратегія України має містити в собі такі рекомендації:

1. Світовий ринок інвестицій характеризується конкуренцією за реальні інвестиції, пріоритетним інвестуванням процесів реіндустріалізації і модернізації.

2. Інституційне середовище інвестиційної діяльності має забезпечити відродження промисловості України шляхом реалізації природних та конкурентних переваг у важливих для країни галузях. Базовий закон «Про інвестиційну діяльність» слід вдосконалювати у напрямку врахування особливостей реальних інвестицій; запровадження механізму

громадської апробації інвестиційних проектів у промисловості, посилення зв'язку цього закону із законодавством щодо зонування територій.

3. Режим іноземного інвестування має вдосконалюватися у напрямку захисту прав інвесторів; законодавчого забезпечення системи страхування інвестицій від некомерційних ризиків, у т.ч. заснування за участі держави страхової компанії і забезпечення її виходу на міжнародні страхові ринки. Слід забезпечити передбачуваність податкової та амортизаційної політики по відношенню до спільних підприємств. Для активізації іноземного інвестування у промисловості необхідне: проведення аудиту спеціальних режимів інвестиційної діяльності та уточнення концепції їх застосування; створення нормативно-правової бази господарських і рентних відносин щодо участі іноземних інвесторів у розробці родовищ корисних копалин.

4. Активізація інвестування у промисловості можлива за умов стабільності податкового режиму та фіскальної мотивації. Доцільно опрацювати питання: зниження ставок оподаткування на певний період для високотехнологічних галузей.

5. Законодавство щодо стимулювання інвестиційної діяльності у промисловості за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів має бути переглянуте із врахуванням необхідності децентралізації податкової системи та мотивації участі в інвестиційній діяльності місцевих органів управління. У місцевих бюджетах повинні залишатися податки за використання надр і податок на прибуток, що дозволить із врахуванням місцевих потреб будувати виробничу інфраструктуру, підвищувати ефективність регіональних промислових комплексів і конкурентоспроможність їх продукції.

6. Потребують вдосконалення правові засади фінансування інвестицій. Бюджетна підтримка інвестиційної діяльності має здійснюватися шляхом зменшення вартості кредитів, часткового інвестування інфраструктури, часткового фінансування купівлі прав інтелектуальної власності.

7. Законодавство щодо фінансового лізингу має удосконалюватися шляхом внесення змін у частині чіткого визначення механізму організації і страхування лізингових операцій, заходів щодо захисту прав лізингодавців та лізингодержувачів.

8. Інституційні засади державного програмно-цільового регулювання інвестиційної діяльності мають вдосконалюватися у напрямку забезпечення узгодженості та ефективної координації різноманітних програм, підвищення відповідальності за концентрацію та ефективне використання ресурсів, передбачених для реалізації програм.

9. Державна політика інвестування промисловості має формуватися в рамках державно-приватного партнерства та прозорої системи держзамовлень [6].

Список використаних джерел

1. Віторт Т.В. Інвестиції та економічне зростання: взаємозв'язок у перехідній економіці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.01.01 – економічна теорія /Т.В. Віторт. – Харків, 2002. – 48 с.

2. Dynamic Social Security for Europe: A social model for recovery and growth. Social policy highlight. ISSA, 2010, №11

3. Бадалян Л., Криворотов В. Реиндустриализация: зачем и почём [Электронный ресурс]. / Л. Бадалян, В. Криворотов. - Режим доступа: odnako.org/magazine/material/reindustrializaciya-zachem-i-pochyom/

4. Ваннах М. Промышленное производство возвращается в Соединённые Штаты [Электронный ресурс]. / М. Ваннах - Режим доступа:

computerra.ru/84285/promyishlennoe-proizvodstvo-vozvrashhaetsya-v-soedinyonnyie-shtaty/.

5. Інвестиційне законодавство України: проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. / Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_NPRT_2009/Pravo/47769.doc.htm

6. Інформація Всесвітнього економічного форуму «The Global Competitiveness Report» [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>.